

HELSINGIN HYVÄT LUKIOT OVAT OIKEASTI HYVIÄ LUKIOITA

MTV3:n uutistoimitus julkaisi kesäkuussa tiedot 500 lukion ylioppilastutkinnon suorittaneiden puoltoäänten keskiarvoista. Selvitys osoitti, että suurten kaupunkien eri lukiot saavuttivat sangen erilaisia tuloksia. Mutta mitä ylioppilastutkinnon puoltoäänten keskiarvot kertovat lopulta koulujen tasosta? Korkea puoltoäänten keskiarvo saattaa johtua siitä, että kouluun on valikoitunut parempia oppilaita, eikä siitä, että opetus olisi poikkeuksellisen hyvää.

Lukioselvityksen tulokset olivat kiinnostavia erityisesti Helsingin osalta. Selvityksen mukaan neljä Suomen parasta lukiota (Helsingin suomalainen yhteiskoulu, Ressun lukio, Helsingin normaalilyseon lukio ja Helsingin ranskalais-suomalainen koulu) toimii pääkaupungissa. Samaan aikaan viiden huonoimman lukion joukossa oli kolme helsinkiläistä lukiota (Helsingin Uuden yhteiskoulun lukio, Malmin lukio ja Helsingin yhteislyseon lukio).

Kuinka hyviä Helsingin eri koulut lopulta ovat, jos otetaan huomioon erot oppilasaineiksessa? Tätä kysymystä selvitetään seuraavassa pienellä laskuharjoituksella. Yksinkertaisin oppilasainesta kuvaava mittari lienee lukioon päässeiden oppilaiden peruskoulun päästötodistusten keskiarvo. Tietoja kaikkien lukioon hyväksytyjen oppilaiden keskiarvoista ei ole helposti saatavilla. Sen sijaan lukiot julkaisevat tietoja alimmasta sisäänpääsyyn oikeuttaneesta keskiarvosta. Muun muassa Helsingin opetusvirasto on koonnut näitä

tietoja sivuilleen (<http://www.edu.fi/koulut/lukiot/>).

Luontevin tapa mitata vuonna 2002 kirjoittaneiden oppilaiden tasoa on käyttää kolmen vuoden takaisia alimpia keskiarvoja. Valtaosa kirjoittajista suorittaa lukion edelleen kolmessa vuodessa, toisin sanoen tänä vuonna kirjoittaneet ovat pyrkineet lukioon vuoden 1999 peruskoulun päästötodistuksella. Otokseen on valittu 27 Helsingissä toimivaa suomenkielistä yleislukiota ja erityistehtäviä saanutta lukiota. Tietoja alimmasta keskiarvosta ei ole saatavissa esimerkiksi sellaisista lukioista, jotka järjestävät pääsykokeita. Ruotsinkieliset lukiot on jätetty pois tarkastelusta, koska niihin ei ole vastaavaa kilpailua kuin suomenkielisiin lukioihin.

Aineistossa erot sisäänpääsykeskiarvoissa eivät ole läheskään yhtä suuria kuin puoltoäänten keskiarvoissa. Paras puoltoäänten keskiarvo oli Helsingin suomalaisessa yhteiskoulussa (34,4, kun laudaturista saa seitsemän pistettä, eximiasta 6, magna cum laudesta 5, cum laudesta 4, lubenterista 3 ja approbaturista 2) ja huonoin Helsingin yhteislyseon lukiossa (15,3). On syytä huomata, että puoltoäänten keskiarvoon vaikuttaa paitsi menestys kirjoitetuissa aineissa myös kirjoitettujen aineiden määrä. Lähtökohtana on siis se, että hyvissä kouluissa opettajat saavat oppilailleen paljon puoltoääniä sekä korkeina arvosanoina että useina kirjoitettuinaineina.

Vuonna 1999 oli kaikkein vai-

keinta päästä Mäkelänrinteen lukioon (keskiarvoraja 9,63), helpointa oli päästä Helsingin ranskalais-suomalaiseen kouluun. Kumpikaan koulu ei ole tasapainoinen esimerkki. Mäkelänrinteen urheilulukioon valittiin vuonna 1999 sata oppilasta peruskoulun päästötodistuksen ja urheilupisteiden pohjalta. Tällöin sisään pääsi alimmillaan 7,2:n keskiarvolla. Helsingin ranskalais-suomalaisessa koulussa keskiarvorajaa laski se, että kouluun valittiin muutamia huonommin menestyneitä oppilaita, joiden ranskan kielen taito oli kuitenkin riittävä. Valtaosa Helsingin ranskalais-suomalaisen koulun lukioon oppilaita tulee oman koulun peruskoulusta, jossa yhdeksäsluokkalaisten keskiarvo oli tänä vuonna keskimäärin 8,3.

Koulujen "paremmuutta" yritettiin selvittää yksinkertaisella tilastollisella analyysillä, jossa ylioppilastodistuksen puoltoäänten keskiarvo ja alin sisäänpääsyraja normeerattiin yhteismitallisiksi muuttujiksi. Tämän jälkeen muuttujia vertailtiin toisiinsa (taulukko 1).

Laskuharjoitus ei tuottanut yllätyksiä. Parhaiten ylioppilaskirjoituksissa menestyneet koulut säilyivät vähintään hyvinä kouluina, vaikka erot oppilasaineiksessa otettiinkin huomioon. Tulosten mukaan parhaiten menestyi Helsingin ranskalais-suomalainen koulu. Tässä lukiossa oli alhaisin sisäänpääsyraja ja erittäin hyvät yo-tulokset. Toiseksi tuli Helsingin suomalainen yhteiskoulu, jossa yo-tulokset olivat maan parhaat, mutta sisäänpääsy-

Taulukko 1. Helsingin lukioiden paremmuus 2002

Sijoitus yo-tulosten perusteella koko maassa	Sijoitus Hel- singissä yo-tulosten perusteella	”Koulujen paremmuus- järjestys” Helsingissä	Ero ”koulujen paremmuusjärjestyksessä” ja yo-tulosten mukaisessa järjestyksessä	Kirjoitajien määrä	Yo-tulokset 2002*	korrelaatio 0,67219484 Normeeratut yo-tulokset	Alin keskiarvo 1999	Norm. alin keskiarvo*	”Koulujen paremmuus”**
4	4	1	3 Helsingin ranskalais-suomalainen koulu	41	31,4	0,84	7	0,00	0,84
1	1	2	-1 Helsingin suomalainen yhteiskoulu	106	34,4	1,00	8,91	0,72	0,28
139	15	3	12 Suomalais-venäläinen koulu	25	22,8	0,39	7,55	0,21	0,18
2	2	4	-2 Ressun lukio	200	33,7	0,96	9,09	0,79	0,17
28	6	5	1 Munkkiniemen yhteiskoulun lukio	104	26,6	0,59	8,4	0,53	0,06
395	21	6	15 Laajasalon lukio	42	19	0,19	7,4	0,15	0,04
367	17	7	10 Lautasaaren yhteiskoulu	56	19,7	0,23	7,5	0,19	0,04
56	9	8	1 Oulunkylän yhteiskoulu	89	24,7	0,49	8,2	0,45	0,04
8	5	9	-4 Helsingin 2. normaalikoulu	70	29,7	0,75	8,91	0,72	0,03
3	3	10	-7 Helsingin normaalilyseo	75	31,7	0,86	9,2	0,83	0,03
108	13	11	2 Kulosaaren yhteiskoulu	33	23,5	0,43	8,09	0,41	0,02
412	23	12	11 Herttoniemen yhteiskoulun lukio	61	18,6	0,17	7,45	0,17	0,00
398	22	13	9 Erelä, Kaarelan lukio	54	18,9	0,19	7,5	0,19	0,00
102	11	14	-3 Itäkeskuksen lukio	142	23,6	0,43	8,18	0,45	-0,01
379	18	15	3 Vuosaaren lukio	127	19	0,19	7,55	0,21	-0,01
382	19	16	3 Apollon yhteiskoulu	60	19,4	0,21	7,64	0,24	-0,03
334	16	17	-1 Pohjois-Helsingin lukio	65	20,3	0,26	7,8	0,30	-0,04
390	20	18	2 Yhtenäiskoulun lukio	43	19,3	0,21	7,7	0,27	-0,06
47	8	19	-11 Alppilan lukio	145	25,2	0,52	8,55	0,59	-0,07
80	10	20	-10 Töölön yhteiskoulun lukio	89	24,1	0,46	8,44	0,55	-0,08
422	24	21	3 Suutarilan lukio	63	18	0,14	7,6	0,23	-0,09
107	12	22	-10 Eru-Töölön lukio	120	23,5	0,43	8,4	0,53	-0,10
440	27	23	4 Helsingin yhteislyseon lukio	50	15,3	0,00	7,4	0,15	-0,15
437	25	24	1 Helsingin Uuden yhteiskoulun lukio	39	15,9	0,03	7,5	0,19	-0,16
439	26	25	1 Malmin lukio	77	15,5	0,01	7,5	0,19	-0,18
109	14	26	-12 Pohjois-Haagan yhteiskoulu	75	23,4	0,42	8,91	0,72	-0,30
42	7	27	-20 Mäkelänrinteen lukio	124	25,5	0,53	9,64	1,00	-0,47

* Normeraus on suoritettu antamalla korkeimmalle arvolle 1 ja matalimmalle arvo 0, muut arvot on sijoitettu välimatkojen mukaan asteikolla 0–1.

** Koulujen paremmuutta on mitattu erotuksella normeeratut yo-tulokset miinus normeerattu alin sisäpääsraja.

Mainettaan paremmat/huonommat

15	Laajasalon lukio	1	Oulunkylän yhteiskoulu
12	Suomalais-venäläinen koulu	1	Helsingin Uuden yhteiskoulun lukio
11	Herttoniemen yhteiskoulun lukio	1	Malminkylän lukio
10	Lauttasaaren yhteiskoulu	-1	Helsingin suomalainen yhteiskoulu
9	Etelä-Kaarelan lukio	-1	Pohjois-Helsingin lukio
4	Helsingin yhteislyseon lukio	-2	Ressun lukio
3	Helsingin ranskalais-suomalainen koulu	-3	Itäkeskuksen lukio
3	Vuosaaren lukio	-4	Helsingin 2. normaalikoulu
3	Apollon yhteiskoulu	-7	Helsingin normaalilyseo
3	Suutarilan lukio	-10	Töölön yhteiskoulun lukio
2	Kulosaaren yhteiskoulu	-10	Etu-Töölön lukio
2	Yhtenäiskoulun lukio	-11	Alppilan lukio
1	Munkkiniemen yhteiskoulun lukio	-12	Pohjois-Haagan yhteiskoulu
		-20	Mäkelänrinteen lukio

raja keskitasoa. Kolmas oli Suomalais-venäläisen koulun lukio ja neljäs Ressun lukio. Heikoiten menestyivät Mäkelänrinteen lukio, Pohjois-Haagan yhteiskoulun lukio ja Malminkylän lukio. Selvästi mainettaan parempia kouluja olivat Laajasalon lukio ja Suomalais-venäläisen koulun lukio, mainettaan huonompia kou-

luja olivat Pohjois-Haagan yhteiskoulun lukion ja Mäkelänrinteen lukion lisäksi Alppilan ja Etu-Töölön lukiot.

Yhteydet näyttävät olevan yhteydessä sisäänpääsyrajaan (korrelaatio 0,67; ilman Helsingin ranskalais-suomalaisen koulun lukiota ja Mäkelänrinteen lukiota peräti

0,90). Kovan pitkälle meneviä johtopäätöksiä ei tämän analyysin perusteella voi tehdä jo yksinomaan siitä syystä, että ainakin lukien sisäänpääsyrajat vaihtelevat huomattavasti vuodesta toiseen.

HEIKKI HIILAMO

KIRJE VANKILASTA

Sain helmikuussa 18 kuukauden mittaisen ehdottoman vankilatuo-
mion, jota parhaillaan istun Vantaalla. Toukokuun 22. päivänä sain
nauhoitettua sellini videolla psykiatri Ben Furmanin ohjelman
ADHD:stä. ADHD tarkoittaa tarkkaavaisuushäiriötä, johon liittyy ylivilkkautta ja impulssikontrollin puutetta (Attention Deficiency and Hyperactivity Disorder), jota väestössä on 2–4 prosentilla ja jolla 80-prosenttisesti on geneettinen tausta.

Furmanin ohjelma tuotti varsinaisen oivalluksen, kun se yhdistyi

mielelläni joulukuussa 2001 luke-
maani italialaisen neurologin kirjaan
Descartesin erehdys. Suomen valtio on järjestänyt minut erinomaiseen
kenttätutkimusympäristöön: alkoholistista 20 prosentilla, monipäihdepotilaista 30 prosentilla ja vangeista 50 prosentilla on ADHD (tai ADD tai MBD tai DAMP). Käytän jatkossa Furmanin ohjelmassa esitettyjä tietoja ja kommentoin niitä vankilamaailmaa koskevilla havainnoillani.

Jouduin eristysosastolle helluntai-
päivän aamuna klo 9.00. Olin kaksi

päivää aikaisemmin suuttanut var-
tijat vaatimalla viikkolistan ruoka-
taukojen pituuden noudattamista. Listan mukaan päivällisaika on arki-
sin 45 ja sunnuntaisin 60 minuuttia, mutta käytännössä vangit hätistetään pois parinkymmenen minuutin kuluttua. Lupasin viedä riitakysymyksen vankilan johtajalle. Moimen nöyryyden puute kostettiin siirtämällä minut suljetulle osastolle yksinäisessä, jossa ruokailu tapahtuu yksin eikä vankitovereiden seurassa.

Kerran päivässä me suljetun osaston asukit pääsemme tunniksi ul-